

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA INFORMATIKY

Knižnica pre efektívne nahrávanie obrázkov na webový server

BAKALÁRSKA PRÁCA

Tomáš Bončo

Brno, Jeseň 2015

*Namiesto tejto stránky vložte kópiu oficiálneho podpísaného zadania práce a
prehlásenie autora školského diela.*

Prehlásenie

Prehlasujem, že táto bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracoval samostatne. Všetky zdroje, pramene a literatúru, ktoré som pri vypracovaní používal alebo z nich čerpal, v práci riadne citujem s uvedením úplného odkazu na príslušný zdroj.

Tomáš Bončo

Vedúci práce: Tomáš Obšívač

Podakovanie

This is the acknowledgement for my thesis, which can span multiple paragraphs.

Zhrnutie

This is the abstract of my thesis, which can span multiple paragraphs.

Klíčové slová

keyword1, keyword2, ...

Obsah

1	Súčasný metódy nahrávania obrázkov	1
1.1	HTML tág <input>	1
1.2	FormData a XMLHttpRequest	1
1.3	Flash a Silverlight	2
2	Nevýhody súčasných metód	3
2.1	Podpora mobilných zariadení	3
2.2	Zbytočné súbory na serveri	3
2.3	Orezanie obrázka	3
2.4	Prenášanie zbytočných dát	4
3	Vytvorenie knižnice na nahrávanie obrázkov	5
3.1	Ciele	5
3.2	Riešenie	5
3.2.1	Predstavenie	5
3.2.2	Inštalácia	6
3.3	Používané technológie, služby a postupy	7
3.3.1	Custom Element a ShadowDOM	7
3.3.2	Canvas	7
3.3.3	DragDrop	7
3.3.4	File Reader	7
3.3.5	Promise	8
3.3.6	TypeScript	8
3.3.7	Mocha	8
3.3.8	GitHub	8
3.4	Postup nahrávania a nastavenia	8
3.4.1	Inicializácia knižnice	9
3.4.2	Zvolenie obrázka	9
3.4.3	Zmenšenie a orezanie	9
3.4.4	Posúvanie obrázka	11
3.4.5	Odoslanie obrázka	12
3.5	Nahrávanie viacerých obrázkov	12
3.6	Rozšíriteľnosť	12
3.7	Spracovanie obrázka na PHP serveri	12
3.8	Dokumentácia	12
4	Validácia riešenia	13
4.1	Podpora mobilných zariadení	13

4.2	<i>Jednotkové testy</i>	13
4.3	<i>Porovnanie s ďalšími riešeniami</i>	13
5	Záver	15
5.1	<i>Odporúčané použitie</i>	15
5.2	<i>Nápady na vylepšenie</i>	15

Zoznam tabuliek

Zoznam obrázkov

1 Súčasné metódy nahrávania obrázkov

Aby sa dali veci robiť lepšie a efektívnejšie, je najprv potrebné preskúmať už vytvorené spôsoby a uvedomiť si ich nedostatky. Zamedzí sa tak opakovaniu chýb.

1.1 HTML tág <input>

Historicky prvým spôsobom je nepárový tág `<input type="file">`. Objavil sa už v roku 1997, keď konzorcium W3C vydalo štandard *HTML 3.2* [1]. Umožňuje nahrávanie súborov a teda aj obrázkov ako súčasť zaslaného formulára, a teda sa vždy musí vyskytovať uprostred tagu `<form>`. Scénar nahrávania prebieha nasledovne:

1. Užívateľ myšou klikne na tlačidlo "Zvoliť súbor"
2. Vyskočí modálne okno, z ktorého užívateľ vyberie obrázok
3. Užívateľ odošle formulár, obrázok je odoslaný na server, kde je spracovaný

Výhody tohto riešenia sú predovšetkým:

- Natívna podpora v prehliadači - nie sú potrebné žiadne ďalšie JavaScriptové súbory
- Jednoduché použitie

// TODO: schéma

1.2 FormData a XMLHttpRequest

XMLHttpRequest Level 2 pridáva nové rozhranie *FormData*, ktoré umožňuje vytvoriť reprezentáciu formulára v tvare kľúč-hodnota, čím umožňuje zaslať formulár pomocou *XMLHttpRequest* [2]. *XMLHttpRequest* je API, ktoré umožňuje prenášať dáta medzi prehliadačom a serverom bez toho aby nastal refresh [3].

Vďaka *FormData* je možné odstrániť limitáciu, kde `<input type="file">` musí byť vložený do formulára (`<form>`). Použitím *XMLHttpRequest*

1. SÚČASNÉ METÓDY NAHRÁVANIA OBRÁZKOV

---

eventu *onprogress* je možné sledovať proces nahrávania [4]. Scénar nahrávania môže vyzeráť nasledovne:

1. Užívateľ myšou klikne na tlačidlo "Zvoliť súbor"
2. Vyskočí modálne okno, z ktorého užívateľ vyberie obrázok
3. Obrázok sa odošle na server, zatiaľ čo sleduje proces nahrávania. Keď je obrázok plne nahratý a spracovaný, odošle sa jeho odkaz naspäť užívateľovi do prehliadača.
4. Užívateľovi sa zobrazí nahraný obrázok, pokiaľ s ním nie je spokojný, postupuje od bodu 1, ak je spokojný odošle formulár. V tomto prípade nedochádza ku žiadnej manipulácii s obrázkom.

Výhody tohto riešenia sú predovšetkým:

- Nie je potrebné umiestnenie vo formulári
- Je možné zaslať obrázok na pozadí, čo umožňuje využitie v moderných webových aplikáciach, kde je refresh nežiadúci
- Počas nahrávania je možné zobrazíť progres
- Po nahratí obrázka na server, je možné obrázok užívateľovi zobrazíť. A teda ho vidí pred potvrdením formulára.

// TODO: schéma

1.3 Flash a Silverlight

// TODO: Netuším ako to vnútorne funguje, ale oba sú mŕtve. Zistiť.

Výhody:

- Je možné použiť dragdrop na zvolenie obrázka
- Je možné zobrazíť obrázok pred odoslaním
- Počas nahrávania je možné zobrazíť progress

2 Nevýhody súčasných metód

2.1 Podpora mobilných zariadení

V roku 2010, Steve Jobs, spoluzakladateľ a v tom čase aj výkonný riaditeľ Applu vydal vyhlásenie *Thoughts on Flash*[5], v ktorom vysvetľuje prečo zariadenia iPhone, iPad a iPad nepodporujú *Adobe Flash*. Kritizuje *Adobe Flash* z uzavrenosti, vysokej systémovej záťaže, slabej bezpečnosti a chýbajúcej podpore dotykových zariadení. BBC v roku 2012 informovala[6], že Adobe sťahuje *Adobe Flash Player* z *Google Play store*, čo dovtedy umožňovalo prehrávať *Adobe Flash* na mobilných zariadeniach. To znamená, že mobilné operačné systémy, ktoré dohromady zaberajú 96,7% trhu[7] nepodporujú *Adobe Flash*.

» Zdroj hovorí len o Smartphonoch, nie sú zahrnuté tablety. Použiť radšej: <https://www.netmarketshare.com/operating-system-market-share.aspx?qprid=8qpcustomd=1> » Nenašiel som žiaden dobrý zdroj, ktorý by priamo vravel, že Silverlight nie je podporovaný na iOS alebo Androide. Wikipedia rovno hovorí, že Silverlight je zastaraný. Opäť som ale nenašiel žiadne oficiálne tvrdenie.

2.2 Zbytočné súbory na serveri

Nahrávanie obrázkov bez toho, aby užívateľ najskôr obrázok videl, môže viesť k tomu, že užívateľ nahraje nesprávny obrázok. Tak isto môže vzniknúť problém, kde užívateľ kvôli nesprávnemu spracovaniu obrázku na serveri (napríklad nep správny orez vid. 2.3), môže zmeniť svoje rozhodnutie. Takto vznikajú na serveri súbory - obrázky, ktoré sa nikdy nepoužijú. Jedno z riešení tohto problému je pravidelné mazanie nevyužívaných obrázkov.

2.3 Orezanie obrázka

Pri spracovaní na serveri zvyčajne dochádza k zmenšeniu a orezaniu obrázka. Spravidla sa obrázky orezávajú na stred. To však môže byť nesprávne, ako ukazuje obrázok XX (TODO), kde orezanie na stred odreže osobu - najdôležitejšiu časť obrázka. Čiastočným riešením je

2. NEVÝHODY SÚČASNÝCH METÓD

---

využitie detekcie tvárí. Pokročilé riešenia si vyžadujú pokročilú analýzu obrazu, kde sa analyzuje kontrast a hrany. Vďaka tomu je možné detekovať východ slnka, alebo budovu na obrázku.

// TODO obrázok

2.4 Prenášanie zbytočných dát

// TODO

3 Vytvorenie knižnice na nahrávanie obrázkov

3.1 Ciele

Ciele, ktoré sme stanovili pri vytváraní knižnice majú za cieľ maximalizovať pohodlie užívateľa, minimalizovať zaťaženie pre tvorcov stránky, sprístupniť knižnicu všetkým. Preto sme stanovili, že knižnica by mala:

- byť nezávislá od knižníc/frameworkov tretích strán, napr. *jQuery*,
- podporovať nahrávanie či už zvolením obrázka cez modálne okno alebo aj technológiou *DragDrop*,
- byť jednoduchá na implementovanie
- byť dobre rozšíriteľná o nové funkcie
- podporovať nahrávanie bez refreshu
- podporovať mobilné zariadenia
- podporovať nahrávanie viacerých obrázkov
- byť dobre zdokumentovaná

3.2 Riešenie

3.2.1 Predstavenie

Najskôr sme plánovali využiť *jQuery*, ale kvôli splneniu prvého cieľa (býť nezávislí od knižníc/frameworkov tretích strán) sme sa rozhodli využiť *Custom Element*. Vytvorili sme jeden, ktorý slúži na úpravu obrázka, `<x-cupe>` a jeden na podporu multiuploadu - `<x-cupe-gallery>`. Oba vychádzajú z rovnakého HTML, pričom `<x-cupe-gallery>` interne využíva `<x-cupe>`, preto sa v tejto kapitole zameriame na element `<x-cupe>`. Nahrávanie viacerých obrázkov je bližšie popísané v kapitole 3.5.

3. VYTVORENIE KNIŽNICE NA NAHRÁVANIE OBRÁZKOV

Scénar nahrávania môže vyzeráť takto:

1. Užívateľ buď pomocou DragDrop nahraje obrázok alebo klikne na element a následne si z modálneho okna zvolí obrázok
2. Obrázok sa zmenší, oreže a zobrazí
3. Pokiaľ užívateľ nie je spokojný s obrázkom, pokračuje prvým bodom
4. Pokiaľ užívateľ nie je spokojný s orezaním, držaním myši posúva obrázok, dokým nie je spokojný
5. Keď je užívateľ spokojný s obrázkom aj jeho orezaním odošle formulár, a až vtedy sa zmenšaná a orezaná verzia nahraje na server

Hoc sa v scenári spomína klikanie, knižnica podporuje aj dotykové zariadenia a teda všetky úkony je možné vykonať dotykom. Interne obe elementy využívajú nasledujúce HTML:

```
<canvas></canvas>  
<input type="file" style="display: none">  
<input type="text" style="display: none">
```

Element `<canvas>` sa stará o zobrazenie obrázka, a na prácu s ním sme vytvorili pomocnú triedu `XCupeCanvasElement`, pomocou ktorej vieme rýchlo zmeniť rozmery. Keď užívateľ klikne na `<x-cupe>`, element vytvorí nový klik na `<input type="file">`, čo spôsobí, že sa otvorí modálne okno a užívateľ si môže zvoliť obrázok. Pre zjednodušenie práce s ním sme vytvorili triedu `XCupeInputFileElement`. Do `<input type="text">` sa vloží textová reprezentácia obrázka, čo umožňuje jeho odoslanie cez POST. Opäť, aj pre tento element sme vytvorili pomocnú triedu `XCupeInputFileElement`. Detailné popísanie, ako knižnica funguje vrátane využitia jednotlivých elementov je ďalej popísané v sekcii 3.4.

3.2.2 Inštalácia

Použitie *Custom Elementu* nám umožňuje skutočne jednoduchý spôsob inštalácie, kde sa najskôr načítajú zdrojové súbory knižnice:

```
<link rel="import" href="dist/x-cupe.html">
```

Následne stačí už len na príslušnom mieste v kóde vytvoriť element:

```
<x-cupe></x-cupe>
```

V prípade nahrávania viacerých obrázkov:

```
<x-cupe-gallery></x-cupe-gallery>
```

// TODO: schéma prepojenia jednotlivých elementov a knižníc.
Bolo by to vhodné?

3.3 Použité technológie, služby a postupy

3.3.1 Custom Element a ShadowDOM

3.3.2 Canvas

Canvas je nový tag *HTML5*, ktorý umožňuje pomocou JavaScriptu vykresľovať grafy, upravovať fotografií, animovať a dokonca aj spracovať videa. Využíva ho aj *WebGL* na hardvérovo akcelerovanú 3D grafiku na webe[8].

V našej práci ho využívame na zobrazovanie obrázka. Samotná knižnica už obsahuje potrebné nástroje na vkladanie a zmenšovanie obrázka, čo nám uľahčuje prácu a zároveň nám *<canvas>* umožňuje prístup k jednotlivým pixelom, čo odmenia najmä tvorcovia pokročilých rozšírení (napr. detekovať nevyužívanú plochu obrázka alebo prevod do čierneho-bielej verzie). Keď užívateľ presúva obrázok, kvôli orezaniu, prekresľujeme daný výrez do *<canvas>* pomocou *requestAnimationFrame*[9], pre maximálnu plynulosť.

3.3.3 DragDrop

3.3.4 File Reader

File Reader umožňuje čítať obsah súborov vo webovom prostredí. Tie môžu byť načítané buď pomocou tagu *<input>* alebo pomocou *DragDrop* (viď. 3.3.3)[10]¹.

---

1. Citovaný MDN udáva ešte aj *HTMLCanvasElement.mozGetAsFile()*, ktorý je neštandardizovaný a v dobe písania tejto práce podporovaný iba prehliadačom Firefox

3. VYTVORENIE KNIŽNICE NA NAHRÁVANIE OBRÁZKOV

Použili sme ho práve pre prečítanie zvolených súborov, ktoré sme následne zobrazili v `<canvas>` (viď 3.3.2).

3.3.5 Promise

Promise je objekt určený pre asynchrónne výpočty a výpočty naplánované na neskôr (napríklad cez `setTimeout` alebo `setInterval`). Nevracia priamo metódu, ale vracia "prísľub", že niekedy v budúcnosti hodnota bude dostupná[11]. V silno asynchrónnej aplikácii zabraňuje tzv. "callback hell", kde množstvo callbackov bráni zrozumiteľnosti a ladeniu kódu.

Promise sme používame miesto predávania callbackov, predovšetkým pri čítaní užívateľovho obrázku.

3.3.6 TypeScript

TypeScript je typová nadstavba JavaScriptu, ktorá sa prekladá do JavaScriptu. Tým, že sa rýchlo vyvíja okrem typovosti prináša aj funkcie *ECMAScript 2015 (ES6)*, čo umožňuje programátorom používať funkcie, ktoré v čase písania tejto bakalárskej práce ešte nie sú implementované v prehliadačoch.

Naša knižnica využíva TypeScript pretože umožňuje rýchlejšie odhaľovať chyby, vedie k písaniu rozhraní, čo môže značne pomôcť tvorcom rozšírení a tiež kvôli podpore *ECMAScript 2015*. Navyše jeho vlastnosť, že sa prekladá do JavaScriptu nijak neobmedzuje tvorcov rozšírení alebo jeho celkové použitie.

3.3.7 Mocha

3.3.8 GitHub

Počas tvorby sme používali Git a výsledok našej práce sme uverejnili v službe GitHub - webovej službe na správu Git repozitárov. // TODO: pokračovať; prečo sme to spravili?

3.4 Postup nahrávania a nastavenia

V tejto sekcii sa budeme samotnému procesu nahratia obrázku, od jeho zvolenia, úpravy po odoslanie na server.

3.4.1 Inicializácia knižnice

3.4.2 Zvolenie obrázka

Užívateľ môže obrázok zvoliť dvoma spôsobmi - výberom z modálneho okna alebo pomocou *DragDrop*. V prípade nahrávania obrázka cez modálne okno, užívateľ musí kliknúť na `<x-cupe>` element, do ktorého chce obrázok nahrať. Interne sa tento klik prevedie na `<input type="file">` a to spôsobí otvorenie modálneho okna. Po tom, čo si užívateľ zvolí obrázok, je tento súbor pomocou *File Reader* (viď. 3.3.4) prečítaný a pripravený na ďalšie spracovanie. V prípade, že chceme tento spôsob nahrávania zakázať, stačí nastaviť atribút *allow-select* na hodnotu *false*.

V prípade použitia *DragDrop* a teda označenie obrázka, jeho presunutie ponad cieľový element a následne pustenie myši/oddialenie prsta od dotykovej plochy, je postup podobný. Element (`<x-cupe>`) vie pomocou zachytenia udalosti *drop* zachytiť presúvaný obrázok a ďalej ho rovnako ako pri modálnom okne pomocou *File Reader* prečítať. Ak chceme tento spôsob zakázať, je potrebné nastaviť atribút *allow-drop* na hodnotu *false*.

3.4.3 Zmenšenie a orezanie

Po zvolení obrázka spravidla prebieha jeho zmenšenie a orezanie. Pre túto činnosť je potrebné vedieť rozmery nahrávaného obrázka a tiež rozmery výsledného obrázka, pričom sú implementované tieto scenáre:

Nahrávaný obrázok je väčší a mal by sa zmenšiť; orezávanie je zapnuté

Očakávame, že práve tento scénar bude najvyužívanejší. V tomto scenári sa obrázok pomerne zmenší tak, aby pomerne kratšia strana nahrávaného obrázka bola zhodná s príslušnou stranou finálneho obrázka. To je z toho dôvodu, aby užívateľ mohol hýbať obrázkom v ose, ktorá je pomerne dlhšia (a teda v tej, v ktorej má posúvanie zmysel). Pre lepšie porozumenie uvádzame aj obrázok. // TODO obrázok

Nahrávaný obrázok je väčší a mal by sa zmenšiť; orezávanie je vypnuté

3. VYTVORENIE KNIŽNICE NA NAHRÁVANIE OBRÁZKOV

V tomto prípade sa snažíme vložiť celý nahrávaný obrázok do finálneho obrázka. Dosiahneme to pomerným zmenšením obrázka tak, aby pomerne dlhšia strana bola zhodná s príslušnou stranou finálneho obrázka.

Nahrávaný obrázok je menší a mal by si zväčšiť; orezávanie je zapnuté

Cieľom našej knižnice je, aby spravca stránky vždy dostal z prehliadača taký obrázok, aký požaduje. Nemusí potom upravovať obrázok na serveri. To však znamená, že môže nastať prípad, že užívateľ zvolí menší nahrávaný obrázok, než je požadovaný finálny obrázok. V tom prípade prebieha spracovanie obrazu rovnako, ako v prvom scenári, len miesto zmenšovania sa obrázok zväčšuje.

Nahrávaný obrázok je menší a mal si zväčšiť; orezávanie je vypnuté

Postupujeme rovnako ako v prípade s väčším obrázkom. Miesto zmenšovania však obrázok zväčšujeme.

Finálny obrázok má len jeden fixný rozmer

Tento scenár je vhodný, ak vytvárame napr. obrázkove galérie, pričom chceme, aby obrázky mali pevnú šírku a ľubovoľne dlhú dĺžku. Ak chceme variabilnú šírku, je potrebné nastaviť atribút *width* elementu *<x-cupe>* na hodnotu *-1*. V prípade, že chceme variabilnú dĺžku, je potrebné obdobne nastaviť parameter *height* na hodnotu *-1*. V tomto scenári sa obrázok pomerne zmenší podľa fixnej príslušnej strany finálneho obrázka. Druhá strana finálneho obrázka sa nastaví pomerne zmenšej dĺžke finálneho obrázka. V tomto scenári nie je možné obrázok orezávať.

Finálny obrázok nemá fixný rozmer

Tento scénar je vhodný, ak chceme aby užívatelia mohli zaslať obrázok v ľubovoľných rozmeroch a zároveň ho pred odoslaním mohli vidieť. Finálny obrázok bude mať rozmery nahrávaného obrázka a ten teda nie je zmenšovaný ani orezávaný. Pre vytvorenie tejto situácie treba nastaviť aj atribút *width* aj atribút *height* na hodnotu *-1*.

Obrázok sa orezáva posúvaním obrázka (viď 3.4.4) a základným nastavením je orezanie na stred. To sa dá zmeniť atribútom *align*, pričom validné hodnoty pozostávajú z kombinácie slov *left*, *right*, *top*, *bottom* a *center*, napríklad: `<x-cupe align="left bottom">`. Pri zadaní iba jednej osi pre zarovnanie sa automaticky predpokladá, že druhá sa má zarovnať na stred. Orežanie sa dá úplne vypnúť a to nastavením atribútu *crop* na hodnotu *false*. Vnútorne knižnica pracuje tak, že sa textové hodnoty prerátajú na odsadenie obrázku zľava a zhora, ale obrázok sa nijako nemodifikuje. To nastáva až pri vykreslení.

Takisto sme si všimli, že ak zmenšíme veľmi veľký obrázok, jeho kvalita je nízka. Oproti pôvodnému obrázku je zdanlivo ostrejší a to je spôsobené nevyhovujúcim spôsobom prekresľovania obrázka, tzv. *downsampling*-om. Problém je, že prehliadač musí z plochy napríklad 4x4 pixely vytvoriť iba jeden pixel a aby to spravil najrychlejšie, jeden z nich vyberie, pričom sa neberie do úvahy kontext. Preto sme aplikovali jednoduchý algoritmus, ktorý obrázok zmenší postupne. Počet prekreslení je možné nastaviť atribútom *quality* a jeho predvolená hodnota je 3. Čím vyššia táto hodnota je, tým dlhšie trvá proces od zvolenia obrázka po jeho vykreslenie. Keď je táto hodnota príliš nízka (napríklad 1), tak je slabšia kvalita. Zmenšený obrázok sa uloží, aby pri jeho ďalšej manipulácii ho nebolo potrebné opäť zmenšovať.

3.4.4 Posúvanie obrázka

Pokiaľ je povolené orezanie obrázka, je možné toto orezanie meniť posúvaním obrázka. Aby sme odlíšili kliknutie, kedy má vyskočiť modálne okno s možnosťou výberu obrázka a samotné posúvanie, nastavili sme limit, počas ktorého musí užívateľ držať myš stlačenú na 100ms. Rovnaký limit platí aj pre dotykové zariadenia. Po spustení udalosti presúvania sa vyrátava súčasná pozícia myši a porovnáva sa s pozíciou na ktorej začalo presúvanie. Rozdielom týchto hodnôt získavame informáciu o tom, ako máme posunúť obrázok. Tento rozdiel sa následne prirába k orezaniu obrázka. Nakoniec už zmenšený obrázok s novým nastavením orezania vykreslíme s využitím *requestAnimationFrame*.

// TODO: Prečo neprebíha ukladanie ak zvyčajne prebieha, ak prebieha?

3.4.5 Odoslanie obrázka

3.5 Nahrávanie viacerých obrázkov

3.6 Rozšíriteľnosť

3.7 Spracovanie obrázka na PHP serveri

3.8 Dokumentácia

4 Validácia riešenia

4.1 Podpora mobilných zariadení

4.2 Jednotkové testy

4.3 Porovnanie s ďalšími riešeniami

5 Záver

5.1 Odporúčané použitie

5.2 Nápady na vylepšenie

Literatúra

- [1] W3C, "HTML 3.2 Reference Specification." <http://www.w3.org/TR/REC-html32>, 1997. cit. 2014-11-15.
- [2] Mozilla Developer Network, "FormData." <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/API/FormData>. cit. 2015-11-14.
- [3] Mozilla Developer Network, "XMLHttpRequest." <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/API/XMLHttpRequest>. cit. 2015-11-14.
- [4] Mozilla Developer Network, "progress." <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/Events/progress>. cit. 2015-11-14.
- [5] S. Jobs, "Thoughts on Flash." <http://www.apple.com/hotnews/thoughts-on-flash/>, 2010. cit. 2014-11-15.
- [6] BBC, "Adobe Flash Player exits Android Google Play store." <http://www.bbc.com/news/technology-19267140>, 2015. cit. 2014-11-15.
- [7] IDC, "Smartphone OS Market Share, 2015 Q2." <http://www.idc.com/prodserv/smartphone-os-market-share.jsp>, 2015. cit. 2014-11-15.
- [8] Mozilla Developer Network, "Canvas." https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/API/Canvas_API. cit. 2015-11-21.
- [9] Mozilla Developer Network, "window.requestAnimationFrame()." <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/API/window/requestAnimationFrame>. cit. 2015-11-21.
- [10] Mozilla Developer Network, "FileReader." https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/JavaScript/Reference/Global_Objects/Promise. cit. 2015-11-21.

LITERATÚRA

- [11] Mozilla Developer Network, “Promise.” <https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/API/FileReader>. cit. 2015-11-21.